

**Utenriksdepartementet
v/ Rettsavdelingen
Postboks 8114 Dep
0032 Oslo**

Avd. Kommunikasjon og marked

**Deres ref.
11/03504**

**Dato
17. september 2012**

Høringsuttalelse - valgfri protokoll til FNs torturkonvensjon

1. Innledning

Det vises til departementets høringsbrev av 20. juni 2012 vedrørende ovennevnte høring.

Røde Kors er den største frivillige humanitære organisasjonen i Norge med 133 000 medlemmer, organisert i 19 distrikter og med totalt 402 lokalforeninger. Det overordnede målet med Røde Kors sitt arbeid er å hindre og lindre nød og lidelse.

2. Norsk ratifikasjon av den valgfrie protokollen til FNs torturkonvensjon

Røde Kors støtter norsk ratifikasjon av den valgfrie protokollen av 18. desember 2002 til FNs torturkonvensjon.

Den valgfrie protokollen av 18. desember 2002 til FNs konvensjon av 10. desember 1984 mot tortur og annen grusom, umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff (heretter FNs torturkonvensjon) har til formål å "etablere et system med regelmessige besøk foretatt av uavhengige internasjonale og nasjonale organer til steder der personer er berøvet sin frihet, for å forebygge tortur og annen grusom, umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff", jf. artikkel 1. I henhold til protokollen skal det etableres en Underkomité for forebygging av tortur m.v. til FNs torturkomité med mandat til å besøke steder for frihetsberøvelse og gi konvensjonspartene anbefalinger og kommentarer om forholdene til frihetsberøvede personer i det

Røde Kors

**Post: P.B. 1 Grønland, 0133 OSLO
Besøk: Hausmannsgt. 7
Fakturering: Norges Røde Kors, Postboks
2967, 7438 Trondheim**

**Bank: 8200 01 76318
Post: 0809 50 90444
Org.nr: NO 864 139 442**

**Tlf: 05003
Faks: 22054040
Web: <http://www.redcross.no>
E-post: post@redcross.no**



Norges Røde Kors er en del av
Den internasjonale Røde Kors-
og Røde Halmånebevegelsen

enkelte land. Videre forpliktes de kontraherende parter til å opprette nasjonale forebyggende mekanismer med kompetanse til å foreta regelmessige besøk til steder for frihetsberøvelse.

Den Internasjonale Røde Korskomiteen (ICRC), som er en del av Den internasjonale Røde Kors- og Røde Halvmånebevegelsen, har omfattende erfaring med å gjennomføre fengselsbesøk for personer som er frihetsberøvet i situasjoner med væpnet konflikt. Disse besøkene bygger på statenes forpliktelse i henhold til internasjonal humanitærrett om å legge til rette for at ICRC får besøke steder for frihetsberøvelse. Erfaringene fra disse besøkene er at de har en positiv effekt for fangene og at de er med på å forebygge tortur og annen umenneskelig behandling. I mange situasjoner har vi erfart at jevnlig besøk har resultert i en forbedret behandling av fanger. Det er også grunnlag for å mene at dette har hatt preventiv effekt for øvrige fanger i slike steder for frihetsberøvelse. Det er på dette grunnlag vår klare oppfatning at slike besøk og rapportering om funnene til myndighetene både er egnet til å avdekke kritikkverdige forhold og antas å ha god preventiv effekt for frihetsberøvede personer også i fredstid.

Med bakgrunn i de erfaringene som Røde Korsbevegelsen har fra fengselsbesøk i væpnet konflikt mener vi de tiltakene Norge blir forpliktet til å gjennomføre som følge av ratifikasjon av den valgfrie protokollen er velegnede til å forebygge tortur og annen grusom, umenneskelig eller nedverdiggende behandling av frihetsberøvede personer. Særlig opprettelsen av en nasjonal forebyggende mekanisme med myndighet til å foreta jevnlig besøk i institusjoner og andre steder hvor frihetsberøvede personer oppholder seg, anses som et effektivt virkemiddel for å forebygge tortur og annen konvensjonsstridig behandling. Kombinasjonen av besøk fra den nasjonale mekanismen og Underkomiteen for forebygging og rapportering til nasjonale myndigheter vurderes fra vår side som egnet til å ha reell forebyggende effekt.

Røde Kors noterer med tilfredshet at det presiseres i protokollen artikkel 32 at bestemmelsen i protokollen ikke skal berøre verken forpliktelsene til konvensjonsparter i henhold til de fire Genèvekonvensjonene av 12. august 1949 og deres tilleggsprotokoller eller statenes mulighet til å gi den Internasjonale Røde Korskomiteen tillatelse til å besøke steder for frihetsberøvelse i situasjoner som ikke omfattes av internasjonal humanitærrett.

3. Kommentarer til organiseringen av nasjonal forebyggende mekanisme

Røde Kors har gjennomgått rapporten avgitt av den interdepartementale arbeidsgruppen. Det fremkommer i rapporten s. 52 at Arbeidsgruppen anbefaler at ved eventuell norsk ratifikasjon av den valgfrie protokollen utpekes Sivilombudsmannen alene som nasjonal forebyggende mekanisme.

Røde Kors vil bemerke at det etter vårt syn er en forutsetning for en vellykket og troverdig nasjonal mekanisme etter arbeidsgruppens foreslåtte modell at mekanismen er uavhengig av nasjonale myndigheter. Røde Kors stiller seg derfor bak forslaget fra Nasjonal institusjon ved Norsk senter for menneskerettigheter (NI) gjengitt i rapporten om at dersom mekanismen skal legges til Sivilombudsmannen bør den organiseres som en separat enhet hos Sivilombudsmannen. På denne måten vil mekanismens spesifikke mandat med hjemmel i den valgfrie protokollen understrekes, adskilt fra Sivilombudsmannens øvrige virke.

Vi vil samtidig understreke viktigheten av at Sivilombudsmannen, hvis mekanismen skal leg-

ges hit, tilføres de nødvendige ressurser og kompetanse for å utføre denne nye oppgaven. Etter Røde Kors sitt syn er det avgjørende at nasjonal forebyggende mekanisme bemannes med personell med relevant og tverrfaglig kompetanse for å ivareta sitt mandat. Etter Røde Kors sitt syn vil det i tillegg til juridisk og særlig menneskerettslig kompetanse, være behov for medisinsk ekspertise.

Så fremt disse hensyn ivaretas i tilstrekkelig grad har ikke Røde Kors noen innvendinger mot at funksjonen som nasjonal rådgivende mekanisme plasseres hos Sivilombudsmannen alene.

Røde Kors er enig med arbeidsgruppen i at det bør opprettes et rådgivende utvalg med representanter fra sivilt samfunn dersom funksjonen som nasjonal forebyggende mekanisme plasseres hos Sivilombudsmannen. Når det gjelder sammensetningen av et slikt rådgivende utvalg bemerkes at det virker fornuftig at Nasjonal institusjon ved Norsk senter for menneskerettigheter får en sentral rolle i lys av NIs mandat i henhold til Paris-prinsippene. Etter vårt syn vil det være nødvendig å definere klart hva slags rolle og mandat et slikt organ skal ha.

I arbeidsgruppens rapport vises det til at Røde Kors har blitt foreslått som en hensiktsmessig deltaker i et slikt rådgivende utvalg. I lys av mandatet og arbeidsmetodene til den nasjonale forebyggende mekanismen, ser imidlertid Røde Kors at vi i dag ikke innehar den nødvendige kompetansen til å sitte fast i et slikt utvalg. Dette bygger på at vår besøkstjeneste i norske fengsler i hovedsak har til formål å være en samtalepartner for de innsatte, ikke å føre tilsyn med forholdene i fengslet. Offentliggjøring av funnene fra slike besøk ville også kunne være i strid med arbeidsmetodene til Røde Kors og vårt nøytralitetsprinsipp.

4. Kommentarer til de foreslåtte lovendringene

Røde Kors har ingen særskilte merknader til de foreslåtte lovendringer i sivilombudsmannsloven og sivilombudsmannsinstruksen.

Med vennlig hilsen



Mads Harlem
Leder av Folkerettsseksjonen



Ida Marstein
Juridisk rådgiver